

# Una reflexió geoètica des de les Terres de l'Ebre

Francesc Bellaubí Favá

[Publicat al Blog de *Cristianisme i Justícia* el 15 d'octubre de 2025]

Les realitats territorials que vivim, agreujades pels desafiaments socials i ambientals, ens impulsen a buscar solucions que han de ser guiades per un pensament holístic, integrador i plural, científic i humanista. En aquest marc, tothom hi té cabuda per sentir-se compromès a actuar, perquè hi ha una voluntat compartida i col·lectiva d'aprendre i d'esdevenir agents de canvi plens en esperança.

El pensament geoètic veu el territori més enllà d'una construcció politicosocial. Així, entén que el territori no pot ser completament resilient si no es repensa la nostra relació en la geosfera, la capa sòlida del planeta, substrat de la biosfera, per donar un valor a la nostra Terra: una Terra que es constitueix com a espai simbòlic de representació d'identitats que fan comunitat. Ens relacionem en aquesta geosfera a partir de l'altre, un esperit encarnat que ens interpel·la. **Som la Terra, no per descendència sinó per pertinença**, amb el deute moral de transmetre als nostres fills la memòria dels nostres avantpassats que en són part, en un acte de reconeixença, d'esperança en la memòria, de perdó i d'una justícia que restaura l'espai en aquells que l'habiten (Mt 5,5).

Hem de ser capaços de discernir els camins que se'ns obrin tot gaudint de la prudència en les nostres decisions perquè vivim en un món complex. En aquesta complexitat, que entrelliga múltiples relacions, l'única manera de buscar punts d'ancoratge amb els nostres coetanis és creant comunitat, una comunitat que està íntimament lligada a la Terra.

L'actual contracte econòmic i social altament extractivista i consumista ha de ser reemplaçat per un contracte socioecològic, un acord que es fonamenti en un diàleg de valors, de punts de vista compartits que sumen, i que prengui en consideració la solidaritat del perdó com a principi, segons el qual no es tracta de multiplicar i dividir beneficis sinó de compartir la càrrega feixuga en commiseració. L'anadialèctica esdevé una tasca que ens permet desenvolupar futurs possibles i creïbles com un procés d'aprenentatge en la nostra relació amb el proïsme i amb la geosfera.

Només parlant de valors podem crear valor, un valor per a les persones i per a la «nostra Terra». **El valor de les nostres respostes als desafiaments polítics, econòmics, socials i ambientals ha de ser alimentat pel diàleg.** Les solucions que trobarem tot fent camí no seran estàtiques, sinó que s'adaptaran a mesura que aprenem i que exercim com a homes i dones els nostres drets i obligacions. Això inclou la creació de forma conjunta d'institucions més robustes i transparents, i un sector corporatiu compromès en els valors socials i ambientals. Les solucions seran conjuntes i articularan iniciatives ciutadanes en projectes socials innovadors, que reinverteixin en el territori, i que seran liderats per

actors locals que exerciran d'agents transformadors tot guiant els qui venen darrere. El lideratge com a servei a la comunitat.

El foc que ha afectat aquest estiu les Terres de l'Ebre i les darreres pluges m'han fet pensar un cop més en quina és la nostra relació en estes terres que m'han vist créixer, i que potser algun dia em veuran morir. Estes terres que porto tant a dins de mi. Per extensió, esta reflexió es podria fer a qualsevol lloc de Catalunya, d'Espanya, a tot el continent i al món sencer. En tots aquells llocs on la història ha decidit passar de llarg sense massa miraments per als qui estan a la perifèria.

«Oh, terra cremada, terra mullada  
Oh, tu terra mai abandonada,  
Oh, tu terra d'oliveres i taronges, d'horta afable,  
Oh, tu terra de Verges, de mar i muntanya»

Allà baix, cap al sud de Catalunya, hi ha les Terres de l'Ebre, terres una mica deixades de banda, i de vegades mig abandonades. Però com totes, són una terra d'història, de dones i hòmens treballadors, d'artistes i científics que desitgem mirar al futur amb esperança des de les seves tradicions.

**El món d'avui no és el del nostres iaïos, però cada un de nosaltres és portador dels valors que ells ens van ensenyar**, uns valors de respecte a la terra (per allà baix, al sud, en diem «lo Delta», «los Ports», «lo Riu»). Un valors que ens han donat i ens donen de menjar i que són la columna vertebradora de la nostra identitat cultural, una identitat que no ens separa dels altres sinó que ens uneix. Una terra de tots i no d'uns pocs!

Els nostres iaïos també ens van ensenyar els valors del treball, de com la pagesia s'esforça per treure els fruits de la terra sense maltractar-la, i de com la petita indústria es fa camí en dones i homes emprenedors. Però, sobretot, ens van ensenyar a ser agraïts amb aquesta terra que se'ns ha regalat, a cuidar-la i, certament, a venerar-la perquè ella pertany al Senyor (salm 24,1).

Se'ns fa patent que tenim el deure moral davant dels nostres fills —però també cap als nostres iaïos— de tirar endavant, de construir un futur, i els ho devem tant a uns com als altres. Hem de ser capaços de construir aquest futur per no decebre'ls, però, sobretot, per no decebre-mos a nosaltres mateixos.

Les coses canvien si de debò les volem canviar, perquè se'ns ha donat la llibertat de poder prendre decisions i per a això no hi ha excuses. Llavors, cal preguntar-se sense temor quines Terres de l'Ebre, quina Catalunya, quina Espanya i quina Europa somiem? Quin món volem?

El futur se'ns obre incert però ens toca a nosaltres construir-lo amb una sola veu certa, a través del diàleg que accepta que cada un té una part de veritat, però no tota; i que l'altre

també té una part de raó. Som capaços de comprendre això? Som capaços de comprometre'ns a buscar la veritat en el que diu l'altre? Podem construir un diàleg de valors per a un futur comú? Podem trobar d'una vegada per totes uns valors que respectin una terra que dona vida i que, al mateix temps, recull els valors de la gent que viu en ella i d'ella?

Una geoètica amb arrels cristianes proposa:

- Obrir un camí de diàleg, un diàleg que es va fent, que ens posa més preguntes que respostes; un diàleg que és la vida mateixa: anar buscant, anar fent camí.
- Tornar a crear comunitat, tornar a ser solidaris i mirar als ulls dels altres no pel que tenen o deixen de tenir, sinó pel que són.
- Escoltar en nostre cor perquè allí estan los rius i les muntanyes, el mar que ens ha vist créixer; allí està la veu dels nostres iaïos i la seva veu de saviesa.
- Que cadascú de nosaltres es converteixi en un líder al servei dels altres, un exemple, un testimoni d'amor pels altres, amb una actitud ferma, que de debò ens faci sentir orgullosos i que puguem ensenyar als nostres fills.

Està en les nostres mans protegir la nostra terra, com ella ens ha protegit. Li ho devem a ella i ho devem als iaïos, als nostres fills i als seus fills.

Amb aquest esperit de transformació per una relació més justa entre la nostra terra i els seus habitants, **cal encoratjar les institucions a encetar un diàleg de valors i principis que busqui punts de trobada entre els qui habiten la terra, des del qual desenvolupar un estratègia prospectiva territorial**. Un estratègia que pugui donar pas a múltiples acords de desenvolupament territorial en els quals les iniciatives ciutadanes vagin de la mà de les inversions solidàries que retornen el guany a les gents que habiten aquell espai. Això permetria buscar l'harmonia entre l'esser humà i el seu hàbitat, respectaria els valors intrínsecs de la natura i, al mateix temps, li reconeixeria el seu valor útil per al benestar humà.